

Ο Έλληνας που... έγραψε ιστορία στο MIT

Ο διάσημος καθηγητής Γεωφυσικής και Πυρηνικής Μηχανικής στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης, που έφυγε πρόσφατα από τη ζωή, υπήρξε ένας από τους κορυφαίους στον τομέα του διεθνώς, ενώ προσέφερε τις γνώσεις και τις ιδέες του στην Ελλάδα

Ο διαπρεπής καθηγητής Ηλίας Γυφτόπουλος απεβίωσε στις 23 Ιουνίου και ο θάνατός του προκάλεσε μεγάλη συγκίνηση όχι μόνο στους κύκλους της ομογένειας, αλλά και σε όσους γνώριζαν την προσφορά του στις επιστήμες.

Έκανε τα όνειρά του πραγματικότητα, κατέκτησε υψηλές κορυφές γνώσης και χαρακτηρίστηκε ως ένας εκ των πλέον σημαντικών επιστημόνων στην πυρηνική μηχανική και τη θερμοδυναμική.

Το όνομά του συνδέθηκε με το περίφημο MIT, το Πολυτεχνικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης, όμως παράλληλα ο Ηλίας Γυφτόπουλος υπήρξε δυναμικό στέλεχος του Ελληνισμού και της Ομογένειας στις ΗΠΑ, ενώ με χαρά προσέφερε τις γνώσεις και τις ιδέες του στην Ελλάδα.

Ο διαπρεπής καθηγητής απεβίωσε σε ηλικία 84 ετών (23/6/2012) και ο θάνατός του προκάλεσε μεγάλη συγκίνηση όχι μόνο στους κύκλους της ομογένειας στη Βοστώνη, αλλά και σε όσους γνώριζαν την προσφορά του στις επιστήμες αλλά και τον ανιδιοτελή χαρακτήρα του.

Στις σελίδες κοινωνικής δικτύωσης αναρτήθηκαν πολλές αναφορές για τη βοήθεια και την υποστήριξη που προσέφερε σε φοιτητές από την Ελλάδα, οι οποίοι έκαναν τα πρώτα βήματα των σπουδών τους ή ετοίμαζαν τη διδακτορική διατριβή τους.

Υπήρχαν όμως και άλλες εξίσου συγκινητικές αναφορές από εκείνους που τον γνώριζαν την εποχή που ζούσε στην πλατεία Αττικής, πριν ακόμα ανοίξει τα φτερά του.

Οι ρίζες της οικογένειας ξεκινούν από την ορεινή Στεμνίτσα της Αρκαδίας, έναν τόπο με παράδοση προσφοράς στην πατρίδα. Ο ίδιος διατηρούσε την αίσθηση της καταγωγής του όλες αυτές τις δεκαετίες που ζούσε στην ξενιτιά, ενώ για την ορεινή πολιτεία της Γορτυνίας το όνομά του συγκαταλέγεται στα διακεκριμένα πρόσωπα στο πέρασμα της ιστορίας.

Το ταξίδι της ζωής άρχισε το 1927 και τα παιδικά του χρόνια ήταν συνδεδεμένα με την προπολεμική Αθήνα, όπου ο πατέρας του είχε ανοίξει ένα μικρό παντοπωλείο. Εκεί έζησε στη σκιά της Κατοχής και του εμφυλίου.

Η εσωτερική φλόγα για μάθηση τον οδήγησε στο Πολυτεχνείο και λίγα χρόνια αργότερα βρέθηκε στην καρδιά της έρευνας ως μεταπτυχιακός φοιτητής του MIT. Ούτε ο ίδιος γνώριζε βέβαια, το φθινόπωρο του 1953, ότι εκεί επρόκειτο να παραμείνει για πάρα πολλά χρόνια.

Το 1958, όταν ολοκλήρωσε τις σπουδές του, προσλήφθηκε ως βοηθός καθηγητή και από το 1960 εργάστηκε στο Τμήμα Πυρηνικής Μηχανικής, το οποίο μόλις τότε είχε δημιουργηθεί. Εκεί, στην ακαδημαϊκή έδρα, μαζί με τα εφόδια γνώσης

αξιοποιούσε και τις εμπειρίες από τα νεανικά του χρόνια, το παλιό μπακάλικο και τις εικόνες από την Ελλάδα του πολέμου και της εμφύλιας σύρραξης.

Ουσιαστικά, το σύνολο της σταδιοδρομίας του συνδέθηκε με το MIT, όπου παρέμεινε έως τη συνταξιοδότησή του το 1995. Μια πορεία δεκαετιών, κατά την οποία γνώρισε εκ των έσω την τεχνολογική εξέλιξη και τις επιστημονικές κατακτήσεις που σηματοδότησαν την εποχή της ανάπτυξης.

Αναγνώριση

Σε αυτό το κορυφαίο ίδρυμα ο Ηλίας Γυφτόπουλος διέπρεψε ως καθηγητής Γεωφυσικής και Πυρηνικής Μηχανικής, βρήκε αναγνώριση ως ερευνητής και καταξιώθηκε ως επιστήμονας. Στη συνείδηση πολλών συναδέλφων του και ακαδημαϊκών συγκαταλέγεται ως ένας από τους κορυφαίους του τομέα του διεθνώς.

Ορισμένοι τον συνέκριναν με τους επιστήμονες της θερμοδυναμικής του 19ου αιώνα και τον χαρακτήριζαν ως τον «μεγαλύτερο θερμοδυναμικό επιστήμονα της εποχής μας, παγκοσμίως».

Το ερευνητικό του ενδιαφέρον περιελάμβανε τη θερμική ενέργεια, τη μετατροπή της ενέργειας και ποικίλα άλλα θέματα φυσικής, στα οποία είχε εντυπώσει δρέποντας βραβεία και διακρίσεις. Παράλληλα, για μερικά χρόνια δραστηριοποιήθηκε στον ιδιωτικό τομέα ως υψηλόβαθμο στέλεχος πολλών εταιρειών στον χώρο της θερμικής ενέργειας.

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ '70:

Χάραξε την ενεργειακή στρατηγική ως πρώτος πρόεδρος στο Εθνικό Συμβούλιο Ενέργειας

Οι ειδικές γνώσεις του ζητήθηκαν επισήμως και από την Ελλάδα. Ήταν τη δεκαετία του '70, μετά τις πετρελαϊκές κρίσεις. Το 1975 δέχθηκε να υπηρετήσει ως ο πρώτος πρόεδρος στο Εθνικό Συμβούλιο Ενέργειας στην Ελλάδα και να κάνει τα πρώτα βήματα για την ενεργειακή στρατηγική της χώρας. Ο τότε πρωθυπουργός, Κωνσταντίνος Καραμανλής, είχε δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον ενεργειακό σχεδιασμό και σε συσκέψεις συζητήθηκαν προτάσεις για την απεξάρτηση από το πετρέλαιο.

Ο διαπρεπής καθηγητής είχε ήδη ξεκάθαρες απόψεις: «Η εξοικονόμηση ενέργειας είναι από μόνη της σημαντική πηγή, αν την εκμεταλλευθούμε. Ισοδυναμεί με αρκετές μονάδες της ΔΕΗ. Αυτό πρέπει να γίνει συνείδηση σε δημόσιο, επιχειρηματίες και νοικοκυριά», είχε πει ευθαρσώς. «Τότε να εκδώσεις γρήγορα ένα κατατοπιστικό εγχειρίδιο για όλους», του είπε ο Καραμανλής, και ο Ηλίας Γυφτόπουλος ετοίμασε το εγχειρίδιο αυτό με τη βοήθεια του στενού του συνεργάτη Μωυσή Ραφαήλ.

Η έννοια της εξοικονόμησης ενέργειας αποτέλεσε βασικό άξονα της επιστημονικής σκέψης και της φιλοσοφίας του. Το κρίσιμο σημείο, όπως σημείωνε, δεν ήταν η «στέρηση», αλλά η βελτιστοποίηση της χρήσης. «Η συστηματική εξοικονόμηση ενέργειας ισοδυναμεί με την ανακάλυψη μιας νέας πηγής. Χρειάζεται να βελτιώνουμε τον βαθμό αποδόσεως και να ελαττώνουμε την εξάρτηση από οποιαδήποτε πηγή, και θα είναι σαν να έχουμε ανακαλύψει μια νέα πηγή ενέργειας που θα διαρκεί για πάντα».

Υπέρμαχος της γνώσης και της μόρφωσης, ο Ηλίας Γυφτόπουλος διαχώριζε την αξιοποίηση της τεχνολογίας και της επιστήμης για την επίτευξη στόχων προς όφελος της κοινωνίας από τη χρησιμοποίησή της για προσωπικές φιλοδοξίες. Στην πορεία της ζωής του είχε την πολύτιμη συμπαράσταση από τη σύζυγό του Αρτεμη, η οποία απεβίωσε νωρίτερα. Μαζί είχαν αποκτήσει τρεις κόρες και πολλά εγγόνια.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

gapostolidis@pegasus.gr